

**กระบวนการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชน
ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : กรณีศึกษาหมู่บ้านในภาคเหนือ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้**

**The Process of a Making The Coexistent Culture of
The Five Precept Village Project : A case Study of The
village in North Northeast Central and South Thailand**

ดร.สุสวาท วสมกุล*

ผศ.ดร.วิทยา ทองดี**

ดร.สุนทร สายคำ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค และปัจจัยขับเคลื่อนการอยู่ร่วมกันของชุมชน ๒) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่เหมาะสมในแต่ละภาคประชากรที่ใช้ ในการวิจัยคือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีลใน ๔ จังหวัดคือ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี จังหวัดกระบี่ จำนวน ๒๐ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัญหาอุปสรรคการอยู่ร่วมกันของชุมชนในภาคเหนือที่บ้านห้วยต้น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบปัญหาภายในคือ ๑) ชาวบ้านขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน ๒) ผลิตภัณฑ์ผ้าของกลุ่มมีรูปแบบไม่หลากหลาย ๓) การแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่เย็บด้วยมือ อาจมีจุดอ่อนคือไม่คงทนของการเย็บอาจทำให้เสื้อผ้าขาดเร็วกว่าปกติ ๔) สีที่ย้อมผ้าส่วนใหญ่จะเป็นสีที่ได้มาจากธรรมชาติ ทำให้มีจุดอ่อนคือ สีฟุ้งง่าย ทำให้ผู้ซื้อไปใช้ไม่พอใจในผลิตภัณฑ์ปัญหาภายนอก ๑) การเอารัดเอาเปรียบชาวบ้านด้าน

* อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

** ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** หัวหน้าฝ่ายห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การท่องเที่ยวจากผู้หวังประโยชน์ ๒) การเอาโรคเอาเปรียบด้านการซื้อขายผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องเงินด้วยการกดราคาทำให้ไม่ได้ราคาที่พอใจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ๑) ชาวบ้านบางคนยังไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาหมู่บ้าน จึงไม่สนใจการจัดกิจกรรมใดๆ อีกทั้งยังมีการชักชวนให้คนอื่นเข้าร่วมแนวคิดของตน ๒) การจัดกิจกรรมบ่อยทำให้ประสิทธิภาพการจัดงานลดลง เนื่องจากบ้านเสียวเป็นต้นแบบด้านการพัฒนาหลายด้านของจังหวัด จึงมีการจัดกิจกรรมบ่อยภาคกลาง ที่หมู่บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรีพบว่า ๑) ปัญหาการทะเลาะวิวาทของชาวบ้าน ในอดีตนั้นรุนแรงมาก ต่อมาเมื่อมีการจัดกิจกรรมสวดมนต์เย็นทุกวันอาทิตย์ ทำให้ปัญหาเหล่านี้หมดไป ๒) ปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) จะมีคนจากถิ่นอื่นที่มารับจ้างทำนาในหมู่บ้านนำยาเสพติดเข้ามาโดยเฉพาะในช่วงเก็บเกี่ยวจะมีค่อนข้างมาก ภาคใต้ที่บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ พบว่า ๑) ปัญหาการตั้งครุภักก่อนวัยอันควร ๒) ปัญหา ยาเสพติด (ยาบ้า) ที่ระบาดในชุมชน

๒. องค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีองค์ประกอบหลักคือ ด้านปัจจัยสี่ ด้านประเพณีท้องถิ่น และด้านศาสนา ผลการศึกษาในแต่ละภาคพบว่า ภาคเหนือ มีองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนคือ ปัจจัยสี่ ประเพณีท้องถิ่นคือ ประเพณี ตักบาตรผักทุกวันพระ ประเพณีเปลี่ยนผ้าครองครูบาชัยยะวงศาพัฒนา และด้านศาสนาคือการปฏิบัติตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชน คือ ปัจจัยสี่ มีประเพณีท้องถิ่น คือ ๑) การทำบุญประจำ ๑๒ เดือนหรือประเพณีฮีต ๑๒ ๒) ประเพณี ตักบาตรทุกวัน ๓) ฟังพระธรรมเทศนาตลอดพรรษา ๔) ประเพณีพ่อค้า แม่ค้ามีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ภาคกลางมีองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชน คือ ปัจจัยสี่ ประเพณีท้องถิ่น คือ ประเพณีสงกรานต์ กิจกรรมด้านศาสนา คือ ๑) การสวดมนต์ข้ามปี ๒) กิจกรรมสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์พิชิตมาร ภาคใต้มีองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชน คือ ปัจจัยสี่ และประเพณีท้องถิ่น คือ ประเพณีสารทไทย งานชิงเปรต

๓. แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือ ประชาชนต้องมีศรัทธา การประกอบกิจกรรม กัลยาณมิตร การแบ่งปัน และมีปัญญา

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน

Abstract

This research has the following objectives: 1) to study the problems and driven the coexistence of communities. 2) to study the culture of coexistence of communities

under village five precepts in the northern village Northeast, Central and South 3) to the way creation of a culture of coexistence of communities under village five precepts for each sector The population in this study. The duties associated with the village precepts in four provinces of Lamphun province Khonkaen Lopburi Krabi number 20 person used a structured interview and observation data analysis, content analysis assembly context.

The research found that:

1. problems of coexistence of communities in the north region were internal problems: 1) residents perceived lack of information on the current 2) Fabric of malformed range 3) processing fabric products are sewn by hand There may be weakness is not durable garments may soon 4) color dye is mainly derived from naturally colored cotton is vulnerable to fall, making the buyer is not satisfied with the product. The problem is the external 1) the exploitation of villagers travel by hope useful 2) exploitation and trading of various products such as clothing, jewelry by pressing charges made have a satisfactory price. Northeast region Siew village WangChai sub-district, Nampong district Khonkaen province were: 1) Some people do not realize the importance of the development of the village. So ignore the activity also has to persuade others to join their concepts 2) events often lead to decreased performance. The smart home prototype development, many of the provinces. The events are held frequently. Central region Thung Tha Chang village Sa Bot District Lopburi found that 1) the problem of Zug foul of locals. In the past, severe When events are held every Sunday evening prayer no problem. 2) drug (methamphetamine) with people from other residents who are employed farmer in the village of bringing drugs into, especially during the harvest will be somewhat more southern home. South region Lam Thap Sup-District Lam Thap District, Krabi province found that 1) the problem of premature pregnancy, 2) drug (methamphetamine) epidemic in the community.

2. The elements of a culture of coexistence of communities under village five precepts are main components, The four factors, the local tradition and religious found that Northern region part of the culture of coexistence of the communities is four factor, local tradition are Tugbatr of vegetables tradition for monks daily. Change cloth traditionally Kruba Chaiyayong and religion is to follow the principles of Buddhism. Northeast

region There are elements of cultural coexistence of the communities is a four factor, local tradition of philanthropy: 1) Heat 12 tradition 2) Tugbatr tradition 3) Fair hearing tradition Throughout lent 4. Patron tradition. The event is an important religious activities Magha Puja day Visakha Bucha day and Asarnha bucha day. Central region there are elements of cultural coexistence of the communities is four factor, local tradition is Songkran festival. Religious activities 1. Pray to night 2. Pray every Sunday. Southern region elements of culture of coexistence of the communities is four factor, local tradition Sartthai tradition and Chingpret.

3. The way creation of a culture of coexistence of communities under village five precepts is to have the Faith, Activities, goodwill, sharing and intelligence.

Keywords: elements, culture of coexistence

๑. บทนำ

ปัจจุบันกระแสสังคมเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทกับสังคมไทยมากขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่ด้านเศรษฐกิจการค้าเท่านั้น แต่ด้านวัฒนธรรมก็มีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวางว่าเราจะสามารถอยู่ร่วมกันได้หรือไม่บนฐานวัฒนธรรมที่ต่างกัน ดังที่ รศ.ดร.โสภณา ศรีจำปา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียกล่าวว่า “การอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต่างมีความหลากหลายของวัฒนธรรม ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการอยู่ร่วมกันจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข”^๑ นอกจากนี้ เรื่องของสิทธิเสรีภาพจะต้องให้อยู่บนฐานของกฎหมายร่วมกัน เช่น การเข้าถึงด้านบริการทางการแพทย์สาธารณสุขที่ปัจจุบันคน

จากทุกเชื้อชาติสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน อีกประเด็นที่ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญเป็นอย่างมากคือ ด้านการศึกษา โดยมีการกำหนดนโยบายให้กลุ่มคนหลากหลายสามารถใช้ภาษาของชาติตนเอง ในการเรียนการสอนในประเทศสามารถก่อตั้งโรงเรียนที่สอนด้วยภาษาของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ เยาวชนบุตรหลานของชาติพันธุ์ไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าเรียนในเฉพาะโรงเรียนของชาติตนเอง แต่สามารถเลือกศึกษาได้ในทุกโรงเรียนโดยไม่มีข้อจำกัด และนี่จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนในประเทศมาเลเซียสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมหลากหลายวัฒนธรรม

สำหรับประเทศไทยนั้นภาครัฐ ก็ควรจะมีการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับวิถีศาสนาวัฒนธรรมของคนทุกกลุ่ม ควบคู่ไปกับการยอมรับ รวมทั้ง

^๑โสภณา ศรีจำปา, *เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความต่างของวัฒนธรรม*. แหล่งที่มา : <http://www.thaihealth.or.th/Content/25574> [๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙].

ส่งเสริมวิถีการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างโอกาส การศึกษาให้ครอบคลุม เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่จะพัฒนาประเทศ ทั้งหมดนี้จะช่วยให้สังคมที่มีความหลากหลายสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสันติ ความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การสร้าง สังคมสุขภาวะได้แม้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่าง ในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไป แต่หากมีระบบการ จัดการที่มีคุณภาพ การเคารพและยอมรับซึ่งความ ต่างต่าง มีความไว้วางใจและมีความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ประชาชน ทุกชาติพันธุ์ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข^๒

ความที่กล่าวมาข้างต้นจะมีความสอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗) ได้ให้ความสำคัญกับการ มีส่วนร่วมของภาคี การพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งใน ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศอย่าง กว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสู่สังคมการอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนา คนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญอย่างกับคน เนื่องจากคนเป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผล ประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา การพัฒนา ในมิติดังกล่าวจะต้องพัฒนาให้เกิดคุณภาพคนใน ทุกมิติอย่างสมบูรณ์ ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้ ทักษะ ความสามารถและความเป็นผู้นำ ที่เป็นกรณี พิเศษคือการพัฒนาคนให้มีการประพฤติปฏิบัติตาม

หลักศีลธรรมและจริยธรรมให้มากขึ้นหลักที่เป็นคำ สอนและข้อประพฤติปฏิบัติในพระพุทธศาสนาที่ จะช่วยพัฒนาคน ได้แก่ หลักศีล ๕ หรือหลัก เบญจศีล เพราะเมื่อคนได้ยึดหลักศีล ๕ เป็นหลัก ประพฤติปฏิบัติอย่างครบถ้วนแล้ว ชุมชนหรือ สังคมที่คนนั้นอาศัยอยู่จะเป็นชุมชนหรือสังคมที่มี ความรัก ความสมัครสมาน ความกลมเกลียวซึ่งกัน และกันมากขึ้น

จากรายละเอียดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ในนามตัวแทนบุคลากรในพระพุทธศาสนา และหลักเบญจศีลหรือหลักศีล ๕ เป็นตัวแทนหลัก คำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งทั้งสองส่วนคือพระ สงฆ์และหลักเบญจศีลหรือหลักศีล ๕ ได้ก่อให้เกิด วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนหรือสังคม ไทยปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวทางว่าการพัฒนา ตนเองเป็นการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อไปสู่ความ พอดีหรือการมีคุณภาพของชีวิตที่มีความสัมพันธ์ อันกลมกลืนระหว่างการดำเนินชีวิตของบุคคลกับ สภาพแวดล้อมและมุ่งการกระทำตนให้มีความสุข ตัวตนเอง รู้เท่าทันตนเองเข้าใจตนเองมากกว่า การพึ่งอาศัยวัตถุ จึงเป็นแนวทางการพัฒนาชีวิตที่ ยั่งยืน^๓

ดังนั้น คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของ มหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการวิชาการ

^๒ กิตานัล กังแฮ, **เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความต่างของวัฒนธรรม**. แหล่งที่มา : <http://www.thaihealth.or.th/Content/25574> [๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙].

^๓ พระศรายุทธ นนทะพา, “กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองตามแนวพุทธศาสนา”, **วารสาร สถาบันวิจัยพินนิตธรรม**, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘) : หน้า ๑.

แก่งสังคม จึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : กรณีศึกษาหมู่บ้านในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบุคคลและสังคมแห่งการตื่นรู้ตามหลักศีล ๕ และเพื่อเป็นการสร้างเครื่องชีวัดมาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ สืบไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค และปัจจัยขับเคลื่อนการอยู่ร่วมกันของชุมชน

๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่เหมาะสมในแต่ละภาค

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีลใน ๔ จังหวัดคือ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี จังหวัดกระบี่ จำนวน ๒๐ รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการ ดังนี้

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนา

ต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับมหาจุฬาทศปิฎก ๒๕๐๐ พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

๒. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันของชุมชนในหมู่บ้านในแต่ละภาค จากกลุ่มตัวอย่างในแหล่งข้อมูลที่กำหนด จำนวน ๔ หมู่บ้าน จากทุกภาครวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘๐ รูป/คน

๓. การสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพราะเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งในการสัมภาษณ์นั้นได้ใช้วิธีการคือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์หรือสนทนาตัวต่อตัวหรือแบบเผชิญหน้า ซึ่งในการสัมภาษณ์นั้นได้เลือกสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ โดยเลือกสถานที่ที่เงียบสงบ ปราศจากสิ่งรบกวนใดๆ เพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างต่อเนื่องและได้รายละเอียดที่ต้องการมากที่สุด

๔. การสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตการณ์โดยเข้าร่วม (Participation observation) ได้ลงพื้นที่เพื่อจะเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่การวิจัย การสังเกตการณ์ของผู้วิจัยนั้น ได้ใช้การสังเกตการณ์ ๒ ระยะ คือ ก่อนการวิจัย และในระยะที่ ๒ ในระหว่างทำวิจัยหรือการเก็บรวบรวมข้อมูล ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องตลอดจนถึงการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยการใช้การสังเกตการณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structures Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้วิจัยได้กำหนด

หัวข้อประเด็นที่จะสังเกตไว้อย่างชัดเจนและแน่นอน
แล้วบันทึกเฉพาะประเด็นที่ต้องการทราบ ส่วนการ
วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ปัญหาอุปสรรคการอยู่ร่วมกันของชุมชน
ในภาคเหนือบ้านห้วยต้น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ปัญหาภายในคือ ๑) ชาวบ้านขาดการรับรู้ข้อมูล
ข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน ๒) ผลผลิตผ้าของกลุ่มมี
รูปแบบไม่หลากหลาย ๓) การแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์
ที่เย็บด้วยมือ อาจมีจุดอ่อนคือไม่คงทนของการเย็บ
อาจทำให้เสื้อผ้าขาดเร็วกว่าปกติ ๔) สีที่ย้อมผ้า
ส่วนใหญ่จะเป็นสีที่ได้มาจากธรรมชาติ ทำให้มีจุด
อ่อนคือ สีผ้าตกง่าย ทำให้ผู้ซื้อไปใช้ไม่พอใจใน
ผลิตภัณฑ์ปัญหาภายนอก ๑) การเอารัดเอาเปรียบ
ชาวบ้านด้านการท่องเที่ยวจากผู้หวังประโยชน์
๒) การเอารัดเอาเปรียบด้านการซื้อขายผลิตภัณฑ์
ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องเงินด้วยการกดราคาทำให้
ไม่ได้ราคาที่น่าพอใจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ที่บ้านเสี้ยว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น พบว่า ๑) ชาวบ้านบางคนยังไม่เห็นความ
สำคัญของการพัฒนาหมู่บ้าน จึงไม่สนใจการจัด
กิจกรรมใดๆ อีกทั้งยังมีการชักชวนให้คนอื่นเข้า
ร่วมแนวคิดของตน ๒) การจัดกิจกรรมบ่อยทำให้
ประสิทธิภาพการจัดงานลดลง เนื่องจากบ้านเสี้ยว
เป็นต้นแบบด้านการพัฒนาหลายด้านของจังหวัด
จึงมีการจัดกิจกรรมบ่อยภาคกลาง ที่หมู่บ้านทุ่ง
ท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัด
ลพบุรี พบว่า ๑) ปัญหาการทะเลาะวิวาทของชาวบ้าน
ในอดีตนั้นรุนแรงมาก ต่อมาเมื่อมีการจัดกิจกรรม

สวดมนต์เย็นทุกวันอาทิตย์จึงช่วยได้ ทำให้ปัญหา
เหล่านี้หมดไป ๒) ปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) จะมีคน
จากถิ่นอื่นที่มารับจ้างทำนาในหมู่บ้านนำยาเสพติด
เข้ามาโดยเฉพาะในช่วงเก็บเกี่ยวจะมีค่อนข้างมาก
ภาคใต้ที่บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ
จังหวัดกระบี่พบว่า ๑) ปัญหาการตั้งครุภักก่อนวัย
อันควร ๒) ปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ที่ระบาดใน
ชุมชน

๒. องค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่
ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
มีองค์ประกอบหลักคือ ด้านปัจจัยสี่ ด้านประเพณี
ท้องถิ่น และด้านศาสนาผลการศึกษาในแต่ละภาค
พบว่า ภาคเหนือ มีองค์ประกอบของวัฒนธรรมการ
อยู่ร่วมกันของชุมชนคือ ปัจจัยสี่ ประเพณีท้องถิ่น
คือประเพณีตักบาตรผักทุกวันพระ ประเพณีเปลี่ยน
ผ้าครองครุบายัยยะวงศาพัฒนา และด้านศาสนาคือ
การปฏิบัติตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือมีองค์ประกอบของวัฒนธรรม
การอยู่ร่วมกันของชุมชน คือ ปัจจัยสี่ มีประเพณี
ท้องถิ่น คือ ๑) การทำบุญประจำ ๑๒ เดือนหรือ
ประเพณีฮีต ๑๒ ๒) ประเพณีตักบาตรทุกวัน ๓)
ฟังพระธรรมเทศนาตลอดพรรษา ๔) ประเพณีพ่อ
ค้า แม่ค้ามีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาคือ
วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาภาค
กลางมีองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน
ของชุมชน คือ ปัจจัยสี่ ประเพณีท้องถิ่น คือ
ประเพณีสงกรานต์ กิจกรรมด้านศาสนา คือ ๑)
การสวดมนต์ข้ามปี ๒) กิจกรรมสวดมนต์ทุกวัน
อาทิตย์พิชิตมาร ภาคใต้มีองค์ประกอบของ
วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชน คือ ปัจจัยสี่

และประเพณีท้องถิ่น คือ ประเพณีสารทไทย งานชิงเปรต

๓. แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือประชาชนต้องมีศรัทธา การประกอบกิจกรรมกัลยาณมิตร การแบ่งปัน และมีปัญญา

๕. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในแต่ละภาค ประกอบด้วยด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยแต่ละด้านจะมีตัวชี้วัดหลักคือศีล ๕ และมีตัวชี้วัดย่อยจากศีลแต่ละข้อ ซึ่งแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ ทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันนั้น มีองค์ประกอบที่หลากหลาย หลอมรวมจนทำให้เกิดสันติสุขในชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องควรสานต่อนโยบายโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ให้คงอยู่กับสังคมไทยตลอดไป

๒. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในแต่ละภาค ประกอบด้วยด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยแต่ละด้านจะมีตัวบ่งชี้หลักคือศีล ๕ และมีตัวบ่งชี้ย่อยจากศีลแต่ละข้อ จากผลการวิจัยนี้ ผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงาน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ สามารถนำไปปรับใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้เป็นอย่างดี

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างสังคมน่าอยู่ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในทุกภาค

๒. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมจากการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในทุกภาค

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) วารสาร :

พระศราษุทธ นนทะพา. “กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองตามแนวทางพระพุทธศาสนา”.

วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, ปีที ๒ ฉบับที ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘).

(๒) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

โสภณา ศรีจำปา. เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความต่างของวัฒนธรรม. แหล่งที่มา : <http://www.thaihealth.or.th/Content/25574> [๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙].

กิดานัล กังแฮ. เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความต่างของวัฒนธรรม. แหล่งที่มา : <http://www.thaihealth.or.th/Content/25574> [๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙].